

ASIGURAREA ACCESULUI UNIVERSAL LA SERVICII MEDICALE DE CALITATE

PROBLEMA:

Există discrepanțe semnificative între indicatorii de sănătate din Republica Moldova și cei din Uniunea Europeană. Bolile netransmisibile (BNT) reprezintă 88% din totalul deceselor, principala cauză fiind bolile cardiovasculare (55%), urmate de cancer, bolile sistemului digestiv etc. Există o distribuție inegală a mortalității (mai mare în zonele rurale și în rândul bărbaților). Ratele înalte ale BNT sunt determinate de factorii principali de risc - fumatul, abuzul de alcool, inactivitatea fizică, alimentarea nesănătoasă. De asemenea, rămâne înaltă prevalența bolilor mintale. Tuberculoza și forma cu rezistență multiplă la preparatele antituberculoase (TB-MDR) este o problemă majoră de sănătate publică, de rând cu incidența înaltă a infecției HIV. Mai mult de un sfert din populația aflată în detenție suferă de dependență de droguri și aproape jumătate dintre deținuți comit infracțiuni repetat. Accesul grupurilor vulnerabile la servicii de asistență medicală primară și asistență medicală de urgență s-a îmbunătățit, pe când o cincime din populație nu este asigurată. Nivelul plăților din buzunar (formale și informale) este relativ înalt, fiind achitate în mare parte pentru medicamente. Disponibilitatea redusă a cadrelor medicale calificate în zonele îndepărtate și personalul în vârstă reprezintă impedimente pentru procesul de prestare a serviciilor medicale în zonele rurale. Sistemul de sănătate rămâne a fi unul centralizat, cu roluri ce nu sunt clar definite la nivel central și local. Sporirea accesului la servicii medicale de calitate și adoptarea stilului de viață sănătos rămâne o prioritate pentru populația Republicii Moldova, fapt confirmat și în cadrul consultărilor naționale post-2015 „Viitorul pe care Moldova și-l dorește”.

REALIZĂRI:

Guvernul Republicii Moldova a aprobat numeroase politici și strategii de sănătate și a implementat reforme ce au avut drept scop îmbunătățirea eficienței, echității și prestării serviciilor medicale, printre care:

- Îmbunătățirea capacităților instituționale ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM) și aprobarea strategiei CNAM;

DATE CHEIE:

- Speranța de viață la naștere – **71,8 ani (bărbați - 68 ani, femei - 75,6 ani)**;
- **BNT** reprezintă **88%** din totalul deceselor;
- **43,6%** dintre bărbați și **5,6%** dintre femei sunt fumători curenți;
- Republica Moldova este **a doua din lume** în ceea ce privește **consumul de alcool (16,8 litri de alcool pur per capita)**;
- **56%** din populație sunt **supraponderali și obezi**;
- Circa **unul din patru** pacienți noi înregistrați și **două treimi** dintre cei care s-au tratat au **TB-MDR**;
- **HIV** afectează preponderent **populația tânără**, iar **jumătate din cazurile noi** reprezintă **persoane apte de muncă**;
- **Mai mult de jumătate** din totalul cheltuielilor pentru serviciile medicale sunt achitate **din cont propriu**.
- Aproape **trei sferturi** din **plățile informale** efectuate de pacienți pentru serviciile medicale **sunt achitate pentru medicamente**.

- Elaborarea și aprobarea Strategiei naționale privind prevenirea și controlul BNT, precum a programelor naționale privind diabetul zaharat, bolile cardiovasculare, sănătatea mintală; controlul tutunului și alcoolului, eliminarea tulburărilor ca urmare a deficitului de iod și reducerea deficitului de fier și acid folic;
- Fortificarea sistemului de supraveghere a BNT, aplicând studii naționale (COSI, MICS, STEPS, KAP privind alcoolul și tutunul); consolidarea capacităților specialiștilor de sănătate publică și a managerilor în prevenirea și controlul BNT; consolidarea cadrului legislativ privind controlul tutunului și alcoolului, realizarea campaniilor naționale de comunicare;
- Aprobarea Strategiei Naționale de Sănătate Publică, elaborată în conformitate cu Politica europeană „Sănătatea 2020”;
- Evaluarea sistemului de sănătate prin intermediul rapoartelor și recomandărilor de politici (precum „Rezultate mai bune în controlul BNT: provocări și oportunități pentru sistemul de sănătate”; „Costul, disponibilitatea și

accesibilitatea medicamentelor”; „Cadru de abordare a plăților din buzunar și a celor informale pentru serviciile de sănătate”; „Costul instruirii cadrelor medicale” ș. a.);

- Extinderea Rețelei Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor în toate raioanele și municipiile, consolidată prin intermediul îmbunătățirii cadrului legal și consolidarea capacităților managerilor/specialiștilor, inclusiv revizuirea curriculei Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor la locul de muncă;
- Îmbunătățirea tratamentului HIV bazat pe dovezi prin actualizarea protocoalelor naționale pentru adulți, realizarea studiilor bio-comportamentale integrate, căi de transmitere și estimarea grupurilor vulnerabile, evaluarea programelor de reducere a riscurilor și cost-eficiența terapiei de substituție a opiaceelor / programelor de schimb de seringi. Elaborarea Strategiei privind Comportamentul sexual sigur și module de instruire pentru elevii din clasele 5-12 și ghidul pentru profesori pentru curricula educațională bazată pe deprinderi de viață (EBDV);
- Revizuirea Programul Național de control al TBC în Republica Moldova, cu recomandări principale ce determină planul strategic de acțiuni pentru tratamentul ambulatoriu al tuberculozei, și medicamente de prima necesitate asigurate pentru regiunea transnistreană și doze pediatrice pentru întreaga țară prin intermediul mecanismului GDF.

CE RĂMÂNE DE FĂCUT: URMĂTORII PAȘI?

- Extinderea acoperirii universale cu servicii medicale de calitate și reducerea riscului financiar al populației, în special pentru grupurile social-vulnerabile și oferirea unui acces mai bun. Asigurarea unui acces mai bun la medicamente de calitate la prețuri accesibile;
- Continuarea reducerii incidenței și prevalenței BNT prioritare (bolile cardiovasculare, cancer, diabet), precum și a factorilor de risc asociați (consumul de tutun, consumul excesiv de alcool și sare, excesul de greutate etc.), inclusiv sănătatea mintală, violența, leziuni și dizabilități;
- Consolidarea guvernării sistemului de sănătate și abordarea determinantelor sănătății, inclusiv a factorilor sociali, economici și de mediu și reducerea inegalităților în sănătate;
- Continuarea îmbunătățirii sănătății materne, a copiilor, adolescenților și a sănătății tinerilor;
- Abordarea continuă a Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului privind sănătatea, inclusiv povara TB-MDR, HIV/SIDA și a bolilor imunodirijabile, asigurarea accesului deținuților la tratamentul medical al dependenței;
- Integrarea aspectelor legate de mobilitate / migrație în strategiile de reducere a impactului migrației asupra sănătății.

MODUL DE REALIZARE:

- Asigurarea finanțării durabile a sistemului de sănătate (precum asigurarea medicală, programe de sănătate publică). Îmbunătățirea accesului la serviciile de asistență medicală primară, în special al grupurilor vulnerabile și al mecanismelor de control al prețurilor și practicilor de prescriere rațională a medicamentelor. Îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor medicale;
- Consolidarea politicilor naționale privind bolile ne-transmisibile prioritare și prevenirea factorilor de risc; implementarea prevederilor programelor naționale, inclusiv a instrumentelor de monitorizare și evaluare a politicilor privind BNT, inclusiv sănătatea mintală, violența, leziunile și dizabilitățile. Asigurarea prevederilor legale mai stricte privind consumul de tutun și a unui mediu liber de tutun; aplicarea și consolidarea prevederilor legale privind controlul alcoolului, precum și a politicilor privind nutriția. Consolidarea activităților de control BNT la nivel de asistență medicală primară și îmbunătățirea coordonării la toate nivelurile;
- Îmbunătățirea supravegherii și guvernării în sănătate, asigurarea unui mediu de susținere privind opțiunile sănatoase pentru copii și adulți;
- Aplicarea politicilor de sănătate și a intervențiilor legate de sănătatea maternă, a copiilor, adolescenților și tinerilor;
- Asigurarea accesului la servicii de prevenire, diagnostic, tratament și îngrijire a tuturor pacienților cu HIV, îmbunătățirea activităților de prevenire și control al tuberculozei, abordând determinantele sociale și controlul bolilor imuno-dirijabile; îmbunătățirea controlului infecțios în cadrul instituțiilor medicale, scheme adecvate de tratament; cadru juridic adecvat pentru tratamentul dependenței.

Referințe

Speranța de viață la naștere, 71,8 ani - Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, <http://www.statistica.md>; **BNT reprezintă 88% din totalul deceselor** - Centrul Național de Management în Sănătate: CNMS (2013) Anuarul statistic al Sistemului de Sănătate din Republica Moldova 2013, <http://www.cnms.md/ro/rapoarte>; **43,6% dintre bărbați și 5,6% dintre femei sunt fumători curenți, 56% din populație sunt supraponderali și obezi** - Prevalența factorilor de risc pentru bolile non-transmisibile din Republica Moldova. STEPS 2013 (2014) <http://www.euro.who.int/en/countries/public-of-moldova/publications2/prevalence-of-noncommunicable-disease-risk-factors-in-the-republic-of-moldova-steps-2013-2014>; Republica Moldova este a doua din lume în ceea ce privește consumul de alcool - 16,8 litri de alcool pur și acesta continuă să crească - Organizația Mondială a Sănătății: OMS (2014) Raportul privind situația globală privind alcoolul și sănătatea 2014 http://www.who.int/substance_abuse/publications/global_alcohol_report/en/; Aproximativ unul din patru pacienți noi și două treimi din pacienții care se întorc au tuberculoză rezistentă la medicamente - Revizuirea cuprinzătoare OMS a Programului Național de TB din Republica Moldova, 2013 <http://www.euro.who.int/en/health-topics/communicable-diseases/tuberculosis/news/news/2013/12/review-of-the-national-tuberculosis-programme-in-the-republic-of-moldova>; HIV afectează în cea mai mare parte populația tânără și jumătate din toate cazurile noi sunt în rândul populației în vârstă aptă de muncă - Raport privind progresele înregistrate cu privire la HIV/SIDA, Republica Moldova, ianuarie 2012 - decembrie 2013, Raportul Global privind răspunsul HIV <http://aids.md/aids/index.php?c=md-item&id=1413>; Mai mult de jumătate din totalul cheltuielilor de sănătate sunt personale, aproape trei sferturi din banii plătiți din buzunar efectuate de către pacienți pentru sănătate sunt pentru medicamente - Biroul Regional OMS pentru Europa (2014) - Cadru pentru abordarea plăților din buzunar și informale pentru serviciile medicale în Republica Moldova. <http://www.euro.who.int/en/countries/public-of-moldova/publications2/health-policy-paper-series-no-16-framework-for-addressing-out-of-pocket-and-informal-payments-for-health-services-in-the-republic-of-moldova-2014>